

ૐ

શ્રી પરમકૃપાળુદેવાય નમઃ

નાટક સમયસાર

શિબિર - ૨૨

નિર્જરા દ્વાર (છંદ ૪૭-૬૧)

Model Answer Paper**Marks: 50**

Paper તપાસતી વખતે Model Answer Paperમાં આપવામાં આવેલા pointsને વફાદાર રહેવું. જુદાં જુદાં options આપવામાં આવ્યાં છે જેથી તપાસવામાં સરળતા રહે. તેમાંથી કોઈ પણ option લખ્યું હોય, તેનો ભાવ આવી જતો હોય, તો marks આપવા.

(I) સાચો જવાબ પસંદ કરો.**Marks: 5**

દરેક સાચા જવાબ માટે 1 mark આપવો.

૧. (a) ઘણા નજીવા કરતાં થોડા અગત્યની

૨. (a) અરિહંત ભગવાનનું શરણ

૩. (b) તેમના જીવનની અગત્યની પળોમાં તેમને સમય આપવો

૪. (b) પરિગ્રહનો ત્યાગ કરવો

૫. (d) પૂર્વગ્રહ

(II) નીચેનાં દૃષ્ટાંતો અને તેના પરમાર્થના જોડકા બનાવો.**Marks: 5**

દરેક સાચા જવાબ માટે ½ mark આપવો.

૧) c ૨) a ૩) j ૪) h ૫) i ૬) d ૭) e ૮) g ૯) b ૧૦) f

(III) નીચેનું કથન સાચું છે કે ખોટું તે લખો. ખોટું હોય તો તેનું કારણ દર્શાવો.**Marks: 5**

દરેક સાચા જવાબ માટે 1 mark આપવો.

False લખ્યું હોય પણ કારણ ન લખ્યું હોય અથવા ખોટું કારણ લખ્યું હોય તો 0 mark આપવો. True માટે કારણ અપેક્ષિત નથી.

૧. False. પાંચ વર્ષની યોજનાથી શરૂ કરી પછી એક વર્ષની, મહિનાની, અઠવાડિયાની અને પછી દરરોજની યોજના નક્કી કરવી.

૨. False. પરિસ્થિતિમાં દુઃખ ઉત્પન્ન થવાનું કારણ મોહ છે. / અશાતાનો ઉદય માત્ર પરિસ્થિતિ ઉત્પન્ન કરી શકે, દુઃખ નહીં.

૩. False. સાધર્મિકનો દોષ જાણવાથી નહીં, પરંતુ તેની નિંદા કરવાથી ડુકકરની ગતિ મળે છે.

૪. False. સ્પિરિટની સાધનામાં ટ્રાન્સ એટલે નાની-નાની વાતોમાં દિવ્યનાં દર્શન કરવાં. / સામાન્ય ઘટનાઓમાં પણ એમની કૃપા જોવી.

૫. False. ગ્રહણ-ત્યાગ તેમના સ્વભાવમાં નહીં, જ્ઞાનમાં થાય છે. / પુદ્ગલાદિમાં આત્મબુદ્ધિનો ત્યાગ અને શુદ્ધ સ્વરૂપમાં આત્મબુદ્ધિ કરે છે.

/ પોતાને પરદ્રવ્યનો સ્વામી માનતા હતા તેનો ત્યાગ અને પોતાને આત્મગુણોના સ્વામી માને છે. / સ્વભાવમાં પુદ્ગલાદિ પરદ્રવ્યનું

ગ્રહણ-ત્યાગ શક્ય જ નથી.

(IV) એક વાક્યમાં જવાબ લખો.**Marks: 5**

૧. આત્મરસી બનારસીદાસજીની સમ્યગ્જ્ઞાનીને વંદન કરવાની ચેષ્ટા દ્વારા આપણને સમ્યગ્દર્શનના મહિમા સંબંધી પ્રમાણ મળે છે. - 1 mark

૨. નટ - સમ્યગ્દૃષ્ટિ / જ્ઞાની - ½ mark
નાદ - નિર્જરા - ½ mark
૩. જેને ભય નથી તેને જ નિર્જરા થાય છે, તેથી આત્મરસી બનારસીદાસજીએ સાત ભયનો વિષય નિર્જરા અધિકારમાં લીધો છે. - 1 mark
૪. ડ - દિવસની શરૂઆત સાધના / સત્સંગથી કરવી. - ½ mark
સેવા અને સાધના / જવાબદારીઓ અને સાધનાનું સંતુલન જાળવવું અગત્યનું છે. - ½ mark
૫. શુદ્ધિરૂપે - ½ mark
આનંદરૂપે - ½ mark

(V) સાત ભયને દૂર કરીએ.

Marks: 14

દરેક સાચા જવાબ માટે ½ mark આપવો.

૧. (a) સિદ્ધ (b) ઘટના (c) અકસ્માત (d) નિષ્કલંક
૨. (a) શ્વાસોચ્છવાસ / આયુ (b) આયુ / શ્વાસોચ્છવાસ (c) જ્ઞાન (d) મૃત્યુ / મરણ
૩. (a) નિશ્ચય (b) ભક્ષક (c) રક્ષક (d) અરક્ષા / અનરક્ષા
૪. (a) શરીર / દેહ (b) ક્ષણભંગુર (c) અભાવ (d) આલોક / આ ભવ
૫. (a) જ્ઞાન (b) ધન (c) ચોર (d) અગુપ્તિ / અનગુપ્ત / ચોર
૬. (a) પરલોક / પરભવ (b) દુર્ગતિ (c) લોક (d) મોક્ષપુરી / મોક્ષ
૭. (a) વેદના (b) મોહ (c) પુદ્ગલ (d) પ્રવેશ

(VI) સમ્યગ્દર્શનના આઠ અંગ સમજીએ.

Marks: 16

- ૧) ધર્મ / સ્વરૂપ / તત્ત્વ સંબંધીનો નિઃશંક નિર્ણય - ½ mark
ચકાસણી - વિકલ્પની મંદતા - ½ mark
દૃષ્ટાંત - કબૂતરના ઈંડામાંથી મોર ન નીકળે. - ½ mark
પરમાર્થ - જડ કદી સુખ ન આપી શકે. / જડ-ચેતનના સ્વરૂપ સંબંધી નિઃશંક નિર્ણય હોવો જોઈએ. - ½ mark
- ૨) દૃષ્ટાંત - કોઈ વ્યક્તિ હાઉઝ અરેસ્ટમાં હોય, તેની પાસે ઘરે બધી સગવડ હોય તો પણ તે મુક્તિને ઇચ્છે છે. -1 mark
પરમાર્થ - નિઃકાંક્ષિતતા આવતાં જીવને પુણ્યોદયને કારણે ભોગ હોય તોપણ જ્ઞાયક, મુક્તિ વિના નથી ચાલતું. / નિઃકાંક્ષિતતા એટલે ધર્મક્રિયામાં આત્મસ્થિરતા સિવાય કોઈ ફળની ઇચ્છા નહીં. -1 mark
- ૩) સામાન્ય અર્થ - અશુભ, અનિષ્ટ, ગંદકી જોઈને ગ્લાનિ ન થવી, જુગુપ્સા ન જાગવી. / સાધુના દેહમાંથી વાસ આવતી હોય તોપણ જુગુપ્સા ન જાગવી. - ½ mark
મર્મ - સ્વ કે પરના દોષો, વિકારો જોઈ અણગમો ન થવો. - ½ mark
દૃષ્ટાંત - ગટરમાં રસગુલ્લુ પડે તો ગટરની ગંદકી રસગુલ્લામાં પ્રવેશે છે, પરંતુ હીરો ગટરમાં પડે તોપણ ગટરની ગંદકી હીરામાં પ્રવેશ કરતી નથી. તે હીરો વ્યર્થ બનતો નથી, તે પોતાનું મૂલ્ય ગુમાવતો નથી. - ½ mark
પરમાર્થ - રાગકાળે, ક્રોધકાળે પણ મારો સ્વભાવ અરાગી, અક્રોધી છે, તેનો લક્ષ ચૂકવો નહીં. - ½ mark

- ૪) અમૂઢદૃષ્ટિમાં દેવ-ગુરુ-ધર્મ સંબંધી મૂઢતા નથી હોતી. - ½ mark
 તેને દોરા-ધાગા / નજર ઉતારવી આદિ લોકમાન્યતાઓમાં વિશ્વાસ નથી હોતો. - ½ mark
 દૃષ્ટાંત - કોઈ પૂછે કે શીરો કેવો લાગ્યો, ત્યારે વ્યવહાર વચન અપેક્ષિત છે, નિશ્ચયનું કથન નહીં. - ½ mark
 પરમાર્થ - અમૂઢદૃષ્ટિમાં નિશ્ચય-વ્યવહાર, મુખ્ય-ગૌણનો વિવેક હોય. / વ્યવહારવચન બોલતાં પણ નિશ્ચયની જાગૃતિ રાખવી. - ½ mark
- ૫) વ્યવહારથી ઉપગૂહન એટલે બીજાના, સાધર્મિકના દોષ પ્રગટ ન કરવા. - ½ mark
 શા માટે - તે વ્યક્તિને હજી એક તક મળે તે માટે. - ½ mark
 દૃષ્ટાંત - બાળક પડી જાય ત્યારે જો તેની સામે ન જોઈએ તો તે તરત ઊભો થઈ જશે, પણ જો તેને ધ્યાન આપ્યું તો કોઈ વાર હોસ્પિટલ જવાનો પણ વારો આવે. - ½ mark
 પરમાર્થ - રાગની ઉપેક્ષા કરતાં શીખો, તો રાગ જતો રહેશે. / રાગાદિ વખતે રાગાદિને ગૌણ કરવા, જ્ઞાયકને પ્રસિદ્ધ કરવો. - ½ mark
- ૬) નિશ્ચયથી - ચંચળતા ત્યાગી રત્નત્રયમાં સ્થિર રહેવું. / જ્ઞાનસ્વરૂપમાં સ્થિતિ કરવી. / જ્ઞાયકની સ્મૃતિ, જ્ઞાયકમાં સ્થિતિ કરવી. - ½ mark
 વ્યવહારથી - કોઈ આચરણમાં, ભાવમાં પડી ગયું હોય તો તેને સ્થિર થવામાં મદદ કરવી. - ½ mark
 દૃષ્ટાંત - દૂધ ફિજમાં મૂક્યું, પણ કુલ્ફી જામતી ન હોય તોપણ મૂકતા રહેવાનું. વહેલે-મોડે કુલ્ફી થશે. - ½ mark
 પરમાર્થ - નિર્વિકલ્પ થવાનું ન હોય, તોપણ ધ્યાન, અભ્યાસ છોડવો નહીં, સ્થિતિકરણ કરતા જ રહેવું. - ½ mark
- ૭) સ્થિતિકરણ એટલે બીજાને સ્થિર થવામાં, દોષમાંથી બહાર નીકળવામાં મદદ કરવી. - ½ mark
 વાત્સલ્ય એટલે તેમને આગળ વધવામાં, ભાવવૃદ્ધિમાં મદદ કરવી. - ½ mark
 વત્સ એટલે પુત્ર / વાછરડું. - ½ mark
 ધર્મક્રિયાના સંદર્ભમાં વાત્સલ્ય એટલે ધર્મક્રિયામાં આત્મપ્રીતિ / ગણતરીનો મોહ નહીં, ખ્યાતિનો મોહ નહીં. - ½ mark
- ૮) દૃષ્ટાંત - બુઝાયેલું જ્ઞાનસ પ્રકાશ ન આપી શકે. - ½ mark
 પરમાર્થ - મિથ્યાદૃષ્ટિ અન્યનું માર્ગદર્શન ન કરી શકે. - ½ mark
 જ્ઞાની શ્વાસોચ્છવાસ લઈને પણ ધર્મની પ્રભાવના કરે છે! - ½ mark
 આપણે સૌ નિર્દોષ જીવન દ્વારા / ગુણો દ્વારા / શુદ્ધ આચરણ દ્વારા પ્રભાવના કરી શકીએ. - ½ mark
